

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2022/23

Destinace (země, město): Polsko, Katowice

Jméno, příjmení: Adéla Dvořáková

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, Filologia słowiańska
<https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filologia-slowianska/>

Výuka na Slezské univerzitě v Katovicích, organizace výuky a práce lektora

Studium českého jazyka a literatury je na Slezské univerzitě v Katovicích organizováno v rámci studia slovanské filologie, přičemž katedra slavistiky není přímo v Katovicích, ale v 10 km vzdáleném Sosnovci. Studenti si v 1. ročníku vybírají zaměření na konkrétní slovanský jazyk, v rámci praktické výuky pak mají cca 5 vyučovacích hodin týdně. Nejvíce studentů se v 1. ročníku hlásí právě na češtinu, druhým oblíbeným jazykem je chorvatština. Ve 2. ročníku si pak studenti povinně volí druhý slovanský jazyk se stejnou hodinovou dotací (nejčastěji slovinštinu, srbštinu, makedonštinu).

V akademickém roce 2022/23 učila lektorka 34 studentů. V 1. ročníku studovalo 13 studentů, ve 2. ročníku 8 studentů, ve třetím 9 studentů. Na studiu magisterském studovalo dohromady 6 studentů. Výuka češtiny byla organizována také pro studenty doktorského programu jako nepovinný předmět, který probíhal online.

Předměty na katedře slavistiky nejsou organizovány dle lingvistických disciplín, důraz je kladen zejména na praktickou stránku jazyka. V tomto roce lektorka vyučovala předměty spadající do modulu Praktyczna nauka I-go języka, do kterého spadají: gramatika a písemný projev, konverzace, čtení a poslech s porozuměním, v 1. ročníku navíc ortografie a fonetika. V rámci

tohoto modulu některé předměty vede lektor, další jsou vyučovány kolegy bohemisty. Výuka těchto modulových předmětů je vedena výhradně v češtině.

Dle sylabů by studenti měli na konci prvního roku dosáhnout úrovně A2, ve druhém roce B1, ve třetím B2. Magisterský stupeň by studenti měli končit úrovní C1.

Lektorka měla po celý rok plný pracovní úvazek, což je 540 vyučovacích hodin v akademickém roce. V zimním semestru to bylo 210 hodin (tj. 14 vyučovacích hodin týdně), v letním semestru pak 330 hodin (tj. 22 hodin vyučovacích hodin týdně). Výuka nejčastěji začínala v 8 hodin ráno, poslední hodiny pak končily nejpozději v 15.15.

Co se týče používaných učebnic, ve všech ročnících jsou momentálně nejvíce užívány učebnice *Czech it UP!* z vydavatelství Univerzity Palackého. Doplňkovou učebnicí ve 2. a 3. ročníku je pak *Krok za krokem 2* Lídy Holé, ke které je k dispozici mnoho doplňkových materiálů a online cvičení. Někteří kolegové bohemisté však preferují učebnici *Čeština pro cizince* (Boccou Kestřánková a kol.). Mnoho materiálů, zejména pak pro vyšší ročníky, si lektorka chystá sama (z periodik *Respekt*, *Reportér*, *Host*, *A2*, *Echo24* apod.) Pro procvičení české gramatiky byly také použity *Praktická cvičení z tvarosloví* (Božena Bednaříková) a *Cvičebnice z morfologie* (Božena Bednaříková). V rámci předmětu Fonetika, který je určen pro 1. ročník a má být zaměřen více prakticky, byla použita učebnice *Výslovnost spisovné češtiny. Cvičení pro cizince* (Zdena Palková, Jitka Veroňková) a materiály z webové stránky *proczechfor.cz*. Pro teoretické uchopení předmětu používala lektorka zejména e-publikaci Masarykovy univerzity *Fonetika a fonologie* (Marie Krčmová).

Pracovní podmínky lektorky

Lektorka si v akademickém roce 2022/23 pronajímala byt v centru města Katovice, které také funguje jako kulturní centrum regionu. Na univerzitu v Sosnovci se lze z centra Katovic dostat vlakem (10 minut) nebo autobusem (25 minut). Na univerzitě sdílí lektorka kancelář se slovenským lektorem a se dvěma kolegyněmi slavistkami. V kanceláři je také menší bohemistická knihovna s užívanými učebnicemi a jazykovými příručkami, česká beletrie chybí. V kanceláři je pro všechny k dispozici jeden starší počítač. Ačkoliv univerzita v Sosnovci vypadá moderně, po technické stránce není příliš dobře vybavena. Většina učeben má pouze klasickou tabuli s křídou, jsou bez počítače, dataprojektoru či zvukové techniky. Lektorka proto používala

vlastní pracovní počítač, tiskárnu a dataprojektor. Na univerzitě je sice wifi, není ale možné se kvalitně připojit ve všech učebnách (na denním pořádku bylo užití vlastního hotspotu).

Činnosti spojené s propagací českého jazyka a literatury mimo výuku

Na katovické bohemistice se v tomto semestru konalo poměrně hodně akcí, které měly za úkol propagovat a rozvíjet český jazyk, literaturu a kulturu. Studenti měli v průběhu semestru možnost účastnit se odpoledních literárních besed s českými spisovateli, zhlédnout několik českých filmů, zajít si na výstavu, účastnit se lingvistických seminářů, ale také seminářů méně tradičních, poznat českou kuchyni. Část studentů se zúčastnila překladové soutěže a soutěže prezentací pořádané ÚJOP, někteří studenti se do Česka podívali také v rámci týdenního projektu Erasmus+.

Na začátku listopadu se na univerzitě konal tzv. *Slavdan*, při kterém měli studenti různých slovanských jazyků možnost ukázat část z kultury té země, o kterou se v rámci studia zajímají. Studenti českého stánku spolu s lektorkou připravili ochutnávku tvarůžků, poznávací hru českých avantgardních obrazů, prezentovali česko-polské idiomy apod. Podobné aktivity si pro spolužáky studenti nachystali v rámci vánočního večírku, kdy ukazovali některé české vánoční tradice, jako je pouštění lodiček ve skořápkách nebo krájení jablka.

Po vánočních prázdninách se studenti účastnili besedy s „mladými českými básníky“ – Václavem Maxmiliánem a Bernardetou Babákovou. Studenti 3. a 4. ročníku část díla před besedou přeložili po polštině, v den návštěvy se pak četli oboujazyčné verze, diskutovalo se o roli básníka v dnešní společnosti, básnickém „řemeslu“ i aktuálních tématech nejmladší básnické generace. Tato akce byla obzvláště zajímavá tím, že debatu moderovali studenti 4. ročníku, kteří jsou sami literárně činní, o poezii se zajímají a v překladu nejmladší generace mohli vidět „díru na trhu“, příležitost pro vlastní překladatelskou činnost.

Na konci ledna lektorka organizovala dva bohemistické „projekty“. První se věnoval industrializaci českých zemí a měl za úkol vyvolat diskusi o určitých historických paralelách ve vývoji Slezska a Česka. Studenti se dívali na tři krátké dokumentární filmy z cyklu *Industria* režiséra Ivo Bystřičana, které podávají informace o prvních projevech industrializace, o průmyslové revoluci a o rozvinutém průmyslu v dobách první republiky. Téma zakončila Stanislava Guryčová ze zlínského Baťova institutu přednáškou o Tomáši Baťovi a zlínské architektuře (která je v mnoha ohledech velmi podobná té katovické). Druhá lednová akce

nesla název *Filozofický seminář o lásce*. Na tomto semináři vystoupil Jiří Bartoník a Barbora Fialová, zakladatelé platformy Pink Box, při které vydávají filozofické knihy pro děti a zároveň vedou semináře zaměřené na rozvoj kritického myšlení a schopnost „myslet filozoficky“, schopnost správně pokládat otázky. Tento seminář měl u studentů velký úspěch nejen svým netradičním tématem, ale také netradičním přístupem ke vzdělání a vedení semináře obecně.

Letní semestr byl ve znamení českého filmu. Lektorce se podařilo navázat spoluprací s Českým centrem ve Varšavě, díky němuž se v Katovicích povedlo zorganizovat několik akcí – cyklus českého filmu a výstava Jaromíra 99 o Emilu Zátopkovi.

V rámci cyklu českého filmu, tzv. *Kino sousedů* se v Katovicích promítalo přibližně jednou za měsíc 7 českých filmů – *Vlastníci*, *Il boemo*, *Ostře sledované vlaky*, *Ucho*, *Nuda v Brně* a film *Zátopek*. Poslední film *Mimořádná událost* bude mít premiéru během července. *Kino sousedů* vzniklo po domluvě s katovickým Kinem Kosmos, které cyklus zařadilo do svého repertoáru, propagovalo jej, a navíc poskytlo moderní promítací sál. České centrum zaplatilo autorská práva většiny filmů a jeho ředitel Petr Vlček, který je zároveň filmovým vědcem, do kina přijel celou akci zahájit. Na univerzitě měl navíc popularizační přednášku o všech filmech cyklu. Lektorka pak zajistila propagaci akce na webu katedry a univerzity. Se studenty 4. ročníku navíc připravila krátké úvodní slovo ke každému promítanému filmu. Po každé projekci pak pozvala kolegy bohemisty, studenty a katovické „čechofily“ na neformální setkání do tzv. České hospody, na kterém měli všichni možnost mluvit a rozmlouvat se česky mimo univerzitní prostředí.

Druhou akcí, která vznikla ve spolupráci s Českým centrem, bylo otevření výstavy Jaromíra 99 o Emilu Zátopkovi. Tato výstava měla dvojí vernisáž – ve vestibulu na univerzitě v Sosnovci, o měsíc později pak ve vestibulu Kina Kosmos, které je zároveň největším katovickým kinem. Na univerzitní zahájení přijeli zaměstnanci Českého centra, v Kině Kosmos pak na návštěvníky čekala krátká přednáška o Emilu Zátopkovi, sklenička vína a právě film *Zátopek*. Dlouhá, celý semestr trvající spolupráce s Českým centrem a Kinem Kosmos byla ze strany lektorky velmi příjemná a profesionální.

V druhé polovině letního semestru pak do Sosnovce přijeli dva hosté z Česka – spisovatelka Lenka Elbe a lingvista Miroslav Vepřek. Lenka Elbe na besedě se studenty mluvila o své nejnovější knize *Uranova*, tématem byly také ceny Magnesia Litera a dějiny českých

komunistických lágrů. Miroslav Vepřek z olomoucké katedry bohemistiky pak proslovil tři přednášky zabývající se etymologií, teorií gramatikalizace a „jazykovými chybami“, které mohou paradoxně o jazyku mnohé říct. Všechny tři přednášky byly velmi kvalitní a inspirativní a také účast ze strany studentů a kolegů byla vysoká. Vzhledem k tomu, že katovická bohemistika je zaměřena spíše na praktickou stránku jazyka, byly tyto přednášky ukázkou toho, co všechno lze v lingvistice stále zkoumat.

Na samém konci semestru se pak na univerzitě konala certifikovaná zkouška pořádaná ÚJOP, na které se testovaly úrovně B2 a C1. Zkoušky se zúčastnilo 7 lidí, lektorka sehrála roli administrátora zkoušky.

Katovice 2. července 2023

Mgr. Adéla Dvořáková